

મકાઈ ની ખેતી પદ્ધતિ

1. જમીન અને આબોહવા:

- મકાઈને ગોરાડુ, રેતાળ અને સારી નિતારવાળી જમીન માફક આવે છે.
- તેને ગરમ અને ભેજવાળી આબોહવા જરૂરી છે.
- વાવણી સમયે તાપમાન 18-20° સેલ્સિયસ અને પાકની વૃદ્ધિ માટે 25-30° સેલ્સિયસ અનુકૂળ રહે છે.

2. ખેતરની તૈયારી:

- ખેતરને 2-3 વાર ખેડીને જમીનને ભરભરી બનાવો.
- પાછલા પાકના અવશેષો અને નીંદણને દૂર કરો.
- જમીનની ફળદ્રુપતા વધારવા માટે હેક્ટર દીઠ 10-15 ટન છાણિયું ખાતર અથવા કમ્પોસ્ટ ખાતર નાખો.
- જમીનના પીએચ (pH) મૂલ્યને 6.5 થી 7.5 ની વચ્ચે રાખો.

3. વાવણી:

- મકાઈની વાવણી ખરીફ પાક તરીકે જૂન-જુલાઈમાં કરવામાં આવે છે.
- પિયતની સગવડ હોય તો રવિ અને ઉનાળુ પાક તરીકે પણ વાવણી કરી શકાય છે.
- બીજની માત્રા હેક્ટર દીઠ 20-25 કિલો ગ્રામ રાખવી જોઈએ.
- બે હાર વચ્ચેનું અંતર 60-75 સેન્ટિમીટર અને બે છોડ વચ્ચેનું અંતર 20-25 સેન્ટિમીટર રાખો.
- બીજને 3-4 સેન્ટિમીટર ઊંડાઈએ વાવો.
- વાવણી પહેલાં બીજને ફૂગનાશક દવાનો પટ આપો.

4. ખાતર અને પોષણ:

- જમીન પરીક્ષણના આધારે ખાતર આપો.
- સામાન્ય રીતે હેક્ટર દીઠ 120 કિલોગ્રામ નાઇટ્રોજન, 60 કિલોગ્રામ ફોસ્ફરસ અને 40 કિલોગ્રામ પોટાશની જરૂર પડે છે.
- નાઇટ્રોજનને ત્રણ ભાગમાં વહેંચીને વાવણી વખતે, છોડ ધૂંટણ સુધી ઊંચા થાય ત્યારે અને ફૂલ આવે ત્યારે આપો.
- ફોસ્ફરસ અને પોટાશ વાવણી વખતે પાયાના ખાતર તરીકે આપો.

5. સિંચાઈ:

- મકાઈના પાકને તેની વૃદ્ધિના તબક્કા દરમિયાન યોગ્ય ભેજની જરૂર હોય છે.
- વાવણી પછી તરત જ હળવું પિયત આપો.
- પછીથી જરૂરિયાત મુજબ 7-8 દિવસના અંતરે પિયત આપતા રહો.
- ફૂલ આવવાના અને દાણા ભરાવાના સમયે પિયતની ખેંચ ન પડવા દો.

6. નીંદણ નિયંત્રણ:

- મકાઈના પાકમાં વાવણીના 2-3 અઠવાડિયાં સુધી નીંદણ મુક્ત રાખવું જરૂરી છે.
- હાથથી અથવા રાસાયણિક નીંદણનાશક દવાઓનો ઉપયોગ કરીને નીંદણ નિયંત્રણ કરી શકાય છે.
- વાવણી પછી તરત જ નીંદણનાશક દવાનો છંટકાવ કરવાથી નીંદણનું નિયંત્રણ કરી શકાય છે.

7. જીવાત અને રોગ નિયંત્રણ:

- મકાઈના પાકમાં થડ વેધક, પાન ખાનારી ઇયળ અને મોલોમશી જેવી જીવાતોનો ઉપદ્રવ થઈ શકે છે.
- તેના નિયંત્રણ માટે યોગ્ય કીટનાશક દવાઓનો ઉપયોગ કરો.
- પાનના ટપકાં અને ગેરુ જેવા રોગો પણ મકાઈના પાકને નુકસાન પહોંચાડી શકે છે.
- તેના નિયંત્રણ માટે યોગ્ય ફૂગનાશક દવાઓનો ઉપયોગ કરો.

8. કાપણી:

- જ્યારે પાકના ડોડા પીળા થઈ જાય અને દાણામાં ભેજનું પ્રમાણ 20-25% જેટલું રહે ત્યારે કાપણી કરવી જોઈએ.
- કાપણી પછી ડોડાને તડકામાં સૂકવીને દાણા છૂટા પાડો.

અગત્ય ની નોંધ : આ સામાન્ય મકાઈની ખેતી પદ્ધતિ છે. તમારા વિસ્તારની આબોહવા અને જમીનના પ્રકાર અનુસાર તેમાં થોડો ફેરફાર થઈ શકે છે. વધુ માહિતી માટે કૃષિ નિષ્ણાતની સલાહ લેવી હિતાવહ છે.

મકકે કી ખેતી કા માર્ગદર્શન

1. જલવાયુ ઓર મિટ્ટી:

- મકકે કી અચ્છી વૃદ્ધિ કે લિપે અચ્છી ધૂપ કી આવશ્યકતા હોતી હૈ.
- બુવાઈ કે સમય તાપમાન 18-20°C હોના ચાહિપે ઓર વૃદ્ધિ કે લિપે 25-30°C ઉપયુક્ત હૈ.
- પકતે સમય ગર્મ ઓર શુષ્ક વાતાવરણ અચ્છા રહતા હૈ.
- મકકે કી ખેતી કે લિપે અચ્છી જલ નિકાસી વાલી ડોમટ મિટ્ટી સબસે ઉપયુક્ત હૈ, જિસકા pH માન 6.5 સે 7.5 કે બીચ હો.
- લવણીય ઓર ક્ષારીય મિટ્ટી મકકે કી ખેતી કે લિપે ઉપયુક્ત નહીં હોતી હૈ.

2. ખેત કી તૈયારી:

- ખેત કો 2-3 બાર બકલર ચલાકર ખુરખુરા બના લેં ઓર પાટા ચલાકર સમતલ કર લેં.
- બુવાઈ સે લગભગ 20 દિન પહેલે પ્રતિ હેક્ટેયર 20-25 ગાઝી ગોબર કી ખાદ મિલાવેં.
- દોમક યા સફેદ લટ કે પ્રકોપ વાલે ક્ષેત્રોં મેં અંતિમ બકલરની કે સમય 8-10 કિગ્રા પ્રતિ એકડ કી દર સે 2% ફાલીડાલ ડસ્ટ મિલાવેં.

3. બીજ ઓર બુવાઈ:

- 20-25 કિલો પ્રતિ હેક્ટર, બીજ કી માત્રા કિસ્મ ઓર ઉપયોગ પર નિર્ભર કરતી હૈ.
- ખરીફ મેં બુવાઈ કા સહી સમય મધ્ય જૂન સે મધ્ય જુલાઈ તક હૈ.
- બીજ કો 3-5 સેમી ગહરાઈ પર પંક્તિયોં મેં બોના ચાહિપે.
- પંક્તિ સે પંક્તિ કી દૂરી 50-60 સેમી ઓર પૌધે સે પૌધે કી દૂરી 20-30 સેમી રખેં.
- બુવાઈ સે પહેલે બીજ કો ફફૂંદનાશક (જેસે થાયરમ યા બાવિસ્ટીન 2 ગ્રામ પ્રતિ કિલો બીજ) ઓર કીટનાશક સેઉપચારિત કરેં. અંત મેં જૈવ ઉર્વરકોં સે ઉપચાર કરેં.

4. સિંચાઈ:

- મકકે કી ફસલ મેં પાની કી કમી નહીં હોની ચાહિપે, ખાસકર મંજરી ઓર બાલી નિકલને કે સમય.
- બુવાઈ સે લેકર ભુટ્ટા નિકલને તક મૌસમ કે અનુસાર 4 સિંચાઈ કી આવશ્યકતા હો સકતી હૈ, પ્રત્યેક સિંચાઈ મેં લગભગ 5 સેમી પાની પર્યાપ્ત હોતા હૈ.
- રબી મકકા મેં 4-5 સિંચાઈ કી આવશ્યકતા હોતી હૈ. પહેલી સિંચાઈ બુવાઈ કે 25-30 દિન બાદ કરની ચાહિપે.
- ખેત મેં જલ નિકાસી કી અચ્છી વ્યવસ્થા હોની ચાહિપે.

5. ખરપતવાર નિયંત્રણ:

- બુવાઈ કે 15-20 ઓર 35-40 દિન બાદ ખેત મેં ડોરા ચલાના જરૂરી હૈ.
- ડોરા ચલાને કે તુરંત બાદ નિરાઈ કરને સે ખરપતવાર નિયંત્રણ મેં મદદ મિલતી હૈ.
- બુવાઈ કે તુરંત બાદ યા અંકુરણ સે પહેલે ભૂમિ મેં નમી હોને પર એલાક્લોર 600 ગ્રામ યા એટ્રાજીન 400 ગ્રામ પ્રતિ એકડ કી દર સે છિડકાવ કરેં.
- ખડી ફસલ મેં ખરપતવાર નિયંત્રણ કે લિપે વિભિન્ન ખરપતવારનાશક ઉપલબ્ધ હૈં, જિનકા ઉપયોગ કૃષિ વિશેષજ્ઞ કી સલાહ સે કિયા જા સકતા હૈ.

6. પૌધ સંરક્ષણ:

- તના છેદક:** ઇસ કીટ કી સૂંડિયાં તને કે અંદર છેદ કરકે ખાતી હૈં, જિસસે પૌધા સૂંચ જાતા હૈ. ઇસકે નિયંત્રણ કે લિપે ક્લોરોપાઈરીફોસ પાઝર 6-8 કિગ્રા પ્રતિ એકડ કી દર સે બુવાઈ સે પહેલે મિટ્ટી મેં મિલાવેં.
- અન્ય કીટોં ઓર રોગોં કે નિયંત્રણ કે લિપે આવશ્યકતાનુસાર ઉચિત કીટનાશકોં ઓર ફફૂંદનાશકોં કા પ્રયોગ કરેં.

7. કટાઈ:

- જબ ભુટ્ટે કે પતે સૂંચને લગેં ઓર દાને કઠોર હો જાવેં તો કટાઈ કરેં.

વિશેષ નોંધ: યહ મકકે કી ખેતી કી એક સામાન્ય પદ્ધતિ હૈ. સ્થાનીય જલવાયુ, મિટ્ટી કે પ્રકાર ઓર ઉપલબ્ધ સંસાધનોં કે અનુસાર ઇસમેં કુછ બદલાવ કિપે જા સકતે હૈં. બેહતર પૈદાવાર કે લિપે ઊન્નત કિસ્મોં કા ચયન કરના ભી મહત્વપૂર્ણ હૈ.